

הלכתא למשיחא בדרף היומי

מסכת זבחים

תוכן עניינים

1. א. אתאי הלכתא וגרעתה לשלישית ואוקימתה אטפח.....1
2. ב. הוה ממנו אחת למעלה ושבע למטה כמצליף מאי כמצליף מחוי רב יהודה כמנגדנא.....4
3. ג. הוה על טהרו של מזבח שבע פעמים ... אנילויה.....5
4. ד. אחת שבחטאת ואחת שבכל הזבחים מתרת ומפגלת.....5
5. ה. שלש מתנות שבחטאות אינן באות בלילה ובאות לאחר מיתה.....6
6. ו. והמעלה מהן בחוץ חייב.....6
7. ז. ניתז מן הצואר על הבגד אינו טעון כיבוס מן הקרן ומן היסוד אינו טעון כיבוס הא מן הראוי לקרן טעון כיבוס.....7
8. ח. פרט לזה שכבר הוזה.....7
9. ט. שירי הדם שהקריבן בחוץ.....7

דף לח.

א. אתאי הלכתא וגרעתה לשלישית ואוקימתה אטפח

כבר התבאר במסכת סוכה דף ז. ובסנהדרין דף ד. א) ששיעור¹ סוכה הוא שתהא מחזקת ז' על ז' טפחים לפחות ב) בגמרא למדנו מהמקרא שאינה קרויה סוכה ע"י הסכך לבד אא"כ יש לה ג' דפנות, והלכה למשה מסיני שאחת מן הדפנות מספיק שרחבה בטפח אחת. ג) צריך שאותו טפח יהיה נראה כדופן.

¹ לשון המשנה ברורה תרל ס"ק ו

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

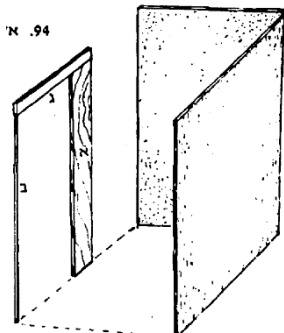
<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>

הקנתא למשיחא בדרף היומי

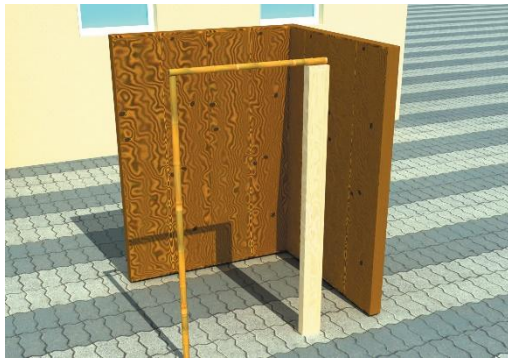
מסנת זבחים

ולפיכך אם יש לו שתי דפנות סמוכות² וצמודות³, זו אצל זו כל אחת באורך

של לפחות שבעה טפחים – 68.74 ס"מ, והם בזוית של תשעים מעלות כמין ר, ואינו רוצה לבנות דופן מלאה בצד השלישי מדאורייתא⁴ צריך שיקה קרש או קורה שיש ברחבה טפח⁵ ומשהו, לחזו"א מעט יותר מ – 9.82 ס"מ, ולהר"ח נאה מעט יותר מ – 8 ס"מ וגובהה עשרה טפחים, ויעמידנה במרחק של מעט פחות משלושה טפחים – 23.4 ס"מ בסמוך לאחד משתי הדפנות.

ומכיון שלמדנו שכל פחות מן ג' טפחים כלבוד דמי כלומר שהריוח הזה הרי הוא כסתום נמצא שיש כאן ארבע טפחים והוא רוב דופן⁶ מהכשר סוכה שהוא ז"ט, וכדי להשלים שיעור כל הדופן מדרבנן⁷ יעשה מלבד זאת צורת הפתח.

כלומר שיעמיד קנה כנגד אותו טפח כך שהמרחק מהקנה לדופן הסמוכה לטפח יהיה שבעה טפחים⁸, ומניח קנה מן הטפח עד הקנה שכנגדו למעלה על גביהן, או אפילו למעלה מהן ואינו נוגע בהן רק שיהיה כנגדן, ונמצא שיש כאן דופן שלם של ז' טפחים. ועל ידי זה הוכשרה כל הסוכה גם מה שמעבר לשבעה

² שו"ע ונו"כ תרל ב

³ וזה מה שנקרא בלשון הפוסקים "דעריבן", והם סתומות ושלמות ולא בנויות על ידי לבוד או צורת הפתח כמבואר להלן.

⁴ מ"ב שם ס"ק י בשם הפמ"ג אולם בבב"ל שם ד"ה ויעשה לה כתב "וצ"ע עליו מדברי התוספות דף ז: ד"ה סיכך ע"ג מבוי וכו' דמוכח בהדיא דהטפח שחוק ג"כ הוא מדרבנן ומדאורייתא די בטפח הסמוך לכותל וצ"ע אה"כ מצאתי שחזר בעצמו בא"א סק"ו.

⁵ ואע"ג שמותר לעשות דפנות הסוכה בקנים שמעמידם פחות פחות מג"ט רחוק זה מזה זה הוא בעושה כן ד' דפנות דהיינו קנים כאלה מארבעה רוחות, אבל כשאין רוצה לעשות רק ג' דפנות, בעינן שתי מחיצות שסמוכות זה לזה ושלמות והשלישית בטפח מ"ב שם ס"ק ז

⁶ ואע"ג שבסתם טפח יהיה ג"כ רוב דופן שהרי זה יותר מג"ט ומחצה, אכן משום דבציר מארבעה טפחים לא השיב בשום דוכתא, להכי הצריכו טפח מרווח. מ"ב שם ס"ק חבשם הר"ן

⁷ מ"ב שם ס"ק ט בשם הב"ח ועיי"ש בשעה"צ ס"ק ה שהביא מפרי מגדים שמשום כך להניח צורת הפתח על ידי עכו"ם בשבת ויום טוב, יש לומר דמותר אם שכח לעשות קודם יום טוב, דהוי שבות דשבות במקום מצוה.

⁸ שער הציון שם ס"ק ב

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>

התנתא למשיחא בדרף היומי

מסנת זבחים

טפחים? וי"א¹⁰ שאין זה מכשיר את המשך הסוכה וכדי לכשיר את המשך הסוכה יש להמשיך את צורת הפתח עד הדופן הנגדית.

וי"א¹¹ שאין צריך להניח קנה למעלה מכיון שהסכך עצמו יכול להחשב כקנה עליון של צורת הפתח והסומך על דעה זו לא הפסיד¹².

אם רוצה יכול העמיד קנים במרחק של פחות משלושה לטפח עד שיגיע לאורך שבעה טפחים, במקום לעשות צורת הפתח¹³.

ואם יש דפנות של ז' טפחים הסמוכות כנזכר ורוצה להגדיל את שטח הסוכה, יכול לעשות שאר הדופן שלהם ע"י צורת הפתח, או עומד מרובה, או קנה קנה פחות מג' ויכול להעמיד אח"כ הטפח ומשהו וצורת הפתח הנזכר מכוון כנגד ההארכה¹⁴.

ואם עושה דופן שלישית של שבעה טפחים אפילו אם הדפנות האחרות ארוכות הרבה יותר ממנה הסוכה כשרה אפי' אם אינו מסמיך אותה לאחת הדפנות ובלבד שלא יתרחק יותר מעשר אמות כדלהלן.

ונהגו עבשיו לעשות מחיצות שלימות, ולא להסתמך על עצות של לבוד וצוה"פ הנזכרים, כי אין הכל בקיאיין בדין המחיצות, ומי שאין לו כדי צרכו למחיצות, עדיף אז לעשות ג' מחיצות שלימות, מד' שאינן שלימות, ובהלכות של ר' יצחק גיאות כתב שמצוה מן המובחר שיהיה ג' דפנות הסוכה סתומות מכל רוחותיה, ולא יהא מקום פתוח אלא מקום הפתח בלבד¹⁵.

⁹ כ"כ בלבושי שרד שאם הדופן השלמה היא ארוכה, אין צריך שיגיע הצורת הפתח עד קצה השני של כותל השלמה ואין צריך אלא עד ז' טפחים. והנה הלבוש כתב דלכן צריך להעמיד הקנה עד כנגד סוף הכותל השני כדי להכשיר כל אורך הכותל, שאם לא כן לא יחשב רק עד ז' טפחים, עד כאן לשונו. ולעניות דעתי צריך עיון בזה, דהא הוא בעצמו סובר דאם עושה דופן של ז' טפחים ממילא מותר בכל הסוכה, וכמו שיתבאר דינו בסימן תרל"א סעיף ז' בדין פסל היוצא מן הסוכה, וכמו שכתב אחר כך בהדיא, וזה נמי כשעושה דופן על ידי לבוד עם צורת הפתח גם כן כהאי גוונא הוא, דהא דופן גמור הוא אף לענין שבת, וכן מוכח מן הר"ן עיין שם וכן משמע מביאור הגר"א בסימן תרל"א סעיף ז', אחר כך מצאתי בפרי מגדים באשל אברהם בסימן הנ"ל סעיף קטן ד שמפקפק גם כן על דבריו בזה.

¹⁰ חזו"א סי' ע"ה סק"ח שאין אמור דין פסל היוצא מן הסוכה אלא כשיש דופן שלישית של ז' טפחים שלימות (ללא לבוד וצורת הפתח).

¹¹ דעת הרמ"א שם ועיין במ"א שהקשה על זה מירושלמי ודעתו דראוי להחמיר משום דאינו נעשה הסכך לכך אבל הפמ"ג וביאור הגר"א יישבו קושיתו.

¹² מ"ב שם ס"ק יג מהבכורי יעקב

¹³ חזו"א שם ס"ק י יב

¹⁴ חזו"א סי' ע"ה סק"י

¹⁵ רמ"א שם סעי' ה ומ"ב ס"ק כח

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | וובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכתא למשיחא בדף היומי

מסכת זבחים

ב. הוזה ממנו אחת למעלה ושבע למטה כמצליף מאי כמצליף מחוי רב יהודה כמנגדנא

כבר התבאר במסכת יומא דף נג: שהכהן הגדול ביום הכפורים אחר שהקטיר הקטורת ויצא מההיכל בא לו לרובד הרביעי ונוטל דם הפר¹⁶ מזה שהוא מנדנדו, ונכנס בו לקדש הקדשים. ומזה ממנו שם שמונה הזיות בין בדי הארון, קרוב לשטח העליון של הכפורת בטפח¹⁷ שנאמר (ויקרא טז פסוק יד) וְלִפְנֵי הַפְּפֹרֶת יִזֶּה שֶׁבַע פְּעָמִים מִן הַדָּם בְּאֶצְבָּעוֹ, וי"א¹⁸ שעמד בין הבדים, ומזה שם אחת למעלה ושבע למטה, מפי השמועה למדו שזה שנאמר שבע פעמים יזה יתר על הזייה ראשונה, ובבית שני היזה כנגד אבן השתיה אחת למעלה ושבע למטה¹⁹.

וכך היה מונה אחת, אחת ואחת אחת ושתיים אחת ושלוש אחת וארבע אחת וחמש אחת ושש אחת ושבע, ולמה מונה ככה שמא ישכח וימנה הזייה ראשונה מכלל השבע ואין צריך שיגע בארון בין הבדים²⁰.

ועזרת ההזיה היתה "כמצליף" י"א²¹ שפירושו שהיה מזה כשורה שיהיו זו למטה מזו זו תחת זו כמי שמכה והולך מתחיל מן הכתפים והולך למטה²².

¹⁶ רמב"ם שם הלכה ב

¹⁷ רמב"ם שם פרק ג הלכה ה

¹⁸ לשון הרא"ש והרמב"ם משמע שאינו אלא מזה בין הבדים אך לא הזכיר שעמד

¹⁹ שושנים לדוד מסכת יומא פרק ה משנה ג

²⁰ רא"ש, מ"מ שם, הר המוריה הלכות מעשה הקרבנות פרק ה הלכה יג

²¹ רש"י במשנה

²² ודע שהזאות אלו של פרים הנשרפים לא בעינן דומיא דהזאת פר ושעיר של יוה"כ וראיה לדבר מההיא דאמרינן (בדף נ"ז) א"ר אלעזר בר יוסי אני ראיתיה ברומי והיו עליה כמה טיפי דמים של פר העלם דבר של צבור ופריך ודלמא דפר ושעיר של יוה"כ נינהו ומשני דחזינהו דעבידי שלא כסדרן ע"כ. הרי מבואר בהדיא דיש חילוק בין הזאות דיוה"כ לשאר הזאות ונראה דמעמא דמלתא הוא משום דגבי הזאות דיוה"כ כתיב על פני הכפורת ולפני הכפורת וכן גבי שעיר כתיב על הכפורת ולפני הכפורת הרי שחלקן הכתוב להזאות הללו שיש מהם על הכפורת ויש מהם לפני הכפורת וכבר הכריחו חכמים דעל הכפורת לאו דוקא וכדתנן לא היה מתכוין להזות לא למעלה ולא למטה וכדאיתא (בדף כ"ה), וכיון דליכא מעלה ומטה בהזאות אלו א"כ למאי הלכתא פלגינהו רחמנא להני הזאות וכתב דהאחת תהיה על הכפורת והז' אל פני הכפורת אלא ודאי משום דבעינן שיהיו זו למטה מזו כשורה ותהיה אחת למעלה מכולם שעליה רמז הכתוב על פני הכפורת וגבי שעיר על הכפורת והז' האחרות זו למטה מזו ואי הוה כתיב שם שמונה פעמים הוה אמינא דליכא קפידיא בסדרן

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | וובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>

הקנתא למשיחא בדרף היומי

מסכת זבחים

וי"א²³ שלא היה צריך לכוין שיהיו כסדרן, אלא "כמצליף" פירושו באחת של מעלה מצדד גב ידו למטה ומזה כלפי מעלה. ובשבע של מטה מצדד גב ידו למעלה ומזה כלפי מטה. וי"א²⁴ שפירושו כמלקה הזה שפעמים הוא מגביה ידו ופעמים שהוא מורידה וכלן במקום אחד כך היה זה למעלה ולמטה בהגבהת יד ובהורדתה וכולן בפני הכפרת וכשהוא נותן למטה מצדד ידו למעלה.

ג. הנה על טהרו של מזבח שבע פעמים... אנילויה

עוד התבאר שם דף נח: שהיה חותה הגחלים²⁵ והאפר שבמזבח הזהב הילך והילך עד שמגלה זהבו, ומזה מדם התערובת על טהרו של מזבח שבע פעמים לדעה הראשונה בצד הדרום ששם סיים מתן ההזאות, ולדעה השניה בצד צפון במקום ששלמו מתנות קרנותיו²⁶, ויוצא ושופך שירי הדם על יסוד מערבי של מזבח החיצון.²⁷ שכל החטאות הנשרפות²⁸ דמם נכנס לפנים להיכל שירי הדם שופכן על יסוד המערבי של מזבח החיצון שהוא פוגע בו תחילה בצאתו מן ההיכל.²⁹

דף לח:

ד. אחת שבחטאת ואחת שבכל הזבחים מתרת ומפגלת

השתא דכתיב אחת ושבע להכי פלגינהו שיהיו כסדרן אבל גבי פרים ושעירים הנשרפים דלא פלגינהו קרא להזאות דהא כתיב יזה שבע פעמים לא בעיין כסדרן. משנה למלך הלכות מעשה הקרבנות פרק ה הלכה יג.

²³ מובא ברא"ש בשם תוס'

²⁴ עיין מלאכת שלמה יומה ה ג

²⁵ רמב"ם וראש שם

²⁶ ומה שכתב הרמב"ם בפ"ג ה"ה על אמצעו של מזבח וכן כתב בפרק המישי ממעשה הקרבנות והיאך כתב כאן בצד הדרום דאמצעו לאו דוקא אלא הכוונה לאפוקי שלא היה בקרנות כשאר ההזאות ולעולם בחלק הדרומי מאמצעו היה נותן. כס"מ

²⁷ דבחטאות פנימיות כתיב אל יסוד מזבח העולה אשר פתח אהל מועד והוא מערבי שפוגע בו תחלה בצאתו אבל בחיצוניות כתיב אל יסוד המזבח ולכך פנימיות מפורש וחיצוניות סתום. כסף משנה הלכות מעשה הקרבנות פרק ה הלכה י

²⁸ רמב"ם הלכות מעשה הקרבנות פרק ה הלכה יא

²⁹ ובחטאות הנאכלות שדמם נזרק על מזבח החיצון כמו שהתבאר על יסוד אותה הקרן שהשלים בה המתנות הוא שופך שירי הדם שנאמר ואת כל הדם ישפך אל יסוד המזבח, וזהו יסוד דרומי.

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכתא למשיחא בדרף היומי

מסכת זבחים

כבר התבאר לעיל דף לו: ובמסכת פסחים דף פט. וסנהדרין דף ד. שכל הדמים³⁰ הניתנין על מזבח החיצון, אם נתן מתנה אחת בלבד כיפר, ואפילו בחטאת מתנה אחת היא העיקר ושאר הארבע מתנות למצוה, שנאמר (דברים יב פסוק כז) וְדָם זִבְחֶיךָ יִשְׁפָּךְ עַל מִזְבֵּחַ ה' אֱלֹהֶיךָ שְׂפִיכַת הַדָּם עַל הַמִּזְבֵּחַ הַיָּשָׁן. וכל הניתנין בזריקה שנתנן בשפיכה יצא, שנאמר וְדָם זִבְחֶיךָ יִשְׁפָּךְ.

לפיכך כל הדמים הניתנין³¹ על מזבח החיצון שנתן מהם מתנה ראשונה במחשבה נכונה ונתן ממתנה שניה ואילך במחשבת שינוי השם או במחשבת המקום או מחשבת הזמן הרי זה כיפר והורצה הקרבן ואם נתן את הראשונה במחשבת הזמן והשלים המתנות במחשבת המקום הרי זה פגול שמתנה ראשונה היא העיקר.

ה. שלש מתנות שבחטאות אינן בלילה ובאות לאחר מיתה

כל הקרבנות³² אין מקריבין אותן אלא ביום שנאמר (ויקרא ז פסוק לה) בְּיוֹם צִוְתוֹ אֶת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל לְהַקְרִיב אֶת קַרְבְּנֵיהֶם בַּיּוֹם וְלֹא בַלַּיְלָה.

לפיכך אין שוחטין זבחים אלא ביום ואין זורקין דמים אלא ביום השחיטה שנאמר (שם פסוק טז) בְּיוֹם הַקְּרִיבוֹ אֶת זִבְחוֹ בַּיּוֹם הַזֶּה תִּהְיֶה הַהֲקָרְבָה, וכיון ששקעה החמה נפסל הדם.

ו. והמעלה מהן בחוץ חייב

הזורק מקצת מתנות³³ בחוץ חייב.

³⁰ רמב"ם שם פרק ב הלכה א - ב

³¹ רמב"ם שם פרק יז הלכה א

³² רמב"ם הלכות מעשה הקרבנות פרק ד הלכה א

³³ רמב"ם שם פרק יט הלכה יג

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכתא למשיחא בדרה היומי

מסכת זבחים

ז. ניתז מן הצואר על הבגד אינו טעון כיבוס מן הקרן ומן היסוד אינו טעון כיבוס הא מן הראוי לקרן טעון כיבוס

חומר בחטאת הבהמה משאר קדשי קדשים, שדם הטאת הבהמה שניתז מן הכלי שקבל בו הדם קודם הזיה על הבגד טעון כיבוס במים בעזרה שנאמר (ויקרא ו פסוק כ) וְאֲשֶׁר יִזָּה מִדָּמָהּ עַל הַבְּגָד אֲשֶׁר יִזָּה עָלֶיהָ תִּכְבֹּס בְּמָקוֹם קָדֹשׁ.

ניתז מן³⁴ הצואר על הבגד או מעל קרן המזבח או שנשפך הדם על הרצפה ואספו וניתז ממנו על הבגד אינו טעון כיבוס שנאמר וְאֲשֶׁר יִזָּה מִדָּמָהּ, לא אמרתי אלא בדם שנתקבל בכלי שרת וראוי להזיה ויש בו כדי הזייה.

ח. פרט לזה שכבר הוזה

נתן ארבע המתנות³⁵ ואחר כך ניתז מן הכוס על הבגד משירי הדם אינו טעון כיבוס, אף על פי שעדיין לא זרק השירים על היסוד, וכן בחטאות הנשרפות.

ט. שירי הדם שהקריבן בחוץ

להלכה הזורק³⁶ שירי הדם בחוץ, אפילו שירי דמים הפנימיים פטור³⁷. שזריקת שירי הדם מצוה הם ואינן מעכבין. וכן המנסך מים או יין פחות משלושה לוגין בחוץ פטור, בין בשאר ימי השנה בין בחג, הואיל וחסר השיעור, הרי אינן ראויין להתקבל בפנים.

³⁴ רמב"ם שם פרק ה הלכה ו

³⁵ רמב"ם שם הלכה ז

³⁶ שם פרק יט הלכה ד

³⁷ (דף ק"י:) במשנה רבי נחמיה אומר שירי הדם שהקריבן בחוץ חייב משמע דת"ק פטר ואמרינן בגמ' (דף קי"א) השתא דאמר רב אדא וכו' מחלוקת (אי שירים מעכבי) בשירים הפנימיים אבל בשירים החיצונים דברי הכל לא מעכבי כי קאמר רבי נחמיה בשירים הפנימיים וא"כ לת"ק דר' נחמיה אפי' שירים הפנימיים שהקריבן בחוץ פטור. ועוד דבפ' איזהו מקומן (דף נ"ב) מסיק רב פפא דכ"ע בין ר"א בין ר' ישמעאל שירים אין מעכבין ומהדר התם לאשכוחי תנא דסבר שירים מעכבין. ומה שכתב וכן המנסך יין או מים פחות משלושה לוגין בחוץ פטור וכו'. נלמד מברייתא שכתבתי בסמוך. כס"מ שם

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרה היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DL117K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכתא למשיחא בדרף היומי

מסנת זבחים

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748
להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה
<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>

